

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Darvas Lajos dr.

Cím: Az egyetemi tanárok lemondással fenyegetőzések

Forrás: Világ

Bp.

1919. I. 3.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

378.5

Hely

Idő

"1919"

Személy

Az egyetemi tanárok lemondással fenyegetőznek

Nem tudják elviselni az új kinevezéseket

(A Világ tudósítójától.) A történet ott kezdődik, hogy a magyar kormány külföldi informálódás céljából kiküldte Svájcba gróf Eszterházy Mihályt és kíséretül adta melléje dr. Balogh Elemért, miután mindketten azt híresztelték önmagukról, hogy kiváló összeköttetések vannak a külföldön. Gróf Eszterházyt és Balogh tanárt azonban senki sem vette komolyan, sem az ellenséges külföldön, sem a barátságos belföldön. Csúpán egy ember ült föl nekik tragikus komolysággal: Lovász Márton, a volt kultuszminister.

A két delegátus ugyanis naponta több sűrűnben arról adott hírt, hogy néhány vármegyét lehetne megmenteni azzal, ha Balogh Elemért kineveznék gyorsan egyetemi tanárnak, miután a béketárgyalásokon Wilsonnak tizenegy pontja állítólag ki fog bővülni ezzel a követeléssel, s jó lenne, ha a kormány az entente-hatalmak szimpátiáját már jóelőre megszerezné a kinevezéssel. Lovász minister, aki az ország területi integritását igazán szívén viselte, még ezt az áldozatot is hajlandó volt meghozni és sürgős leiratot intézett a budapesti egyetem jogi karához, amelyben felhívta, hogy hat napon belül tegyen javaslatot Balogh kinevezése érdekében. Közben gróf Eszter-

házy haza is jött, beszélt Lovászival, aki közvetlenül e beszélgetés után lemondott a miniszterségről, miután Eszterházy elmesélte, hogy „ugy hallotta“, hogy a kormány jelenlegi összetétele nem tetszik külföldön.

Lovász lemondása kapóra jött az egyetemi tanácsnak, amely egyszerűen „amerikáztá“ Balogh ajánlását, bár a kiküldött bizottságnak a rendelkezésre álló hat nap is bőven elegendő lett volna Balogh tudományos és irodalmi működésének áttanulmányozására. Lovász lemondása után a Balogh-ügy egyszerűen lekerült a napirendről. Eddig az egyetem jogi karának szereplése egészen kifogástalan, sőt szimpatikus is, bár a magyar sajtó egyöntetű állásfoglalása is eldöntötte volna Balogh kinevezésének sorsát.

A jogi fakultás tudós tanárainak azonban nemcsak Balogh kinevezése nem tetszett, de súlyos aggályaik vannak egy korábbi miniszteri leirattal szemben is, amely dr. Varga Jenőnek egy közgazdasági, dr. Rónai Zoltánnak az újonnan szervezendő szociológiai és dr. Vámbéry Rusztemnek pedig szintén egy új tanszékre, a kriminológiai tanszékre való kinevezését helyezte kilátásba. E három kinevezéssel szemben azonban nem hivatkozhattak „tudományos“ aggályaikra, s „méltányosságból“ hozzájárultak a miniszter kívánságához, de az egyetemi autonómia súlyos megsértését látják a miniszteri presszióban. Dr. Moravcsik

Erő egyetemi rektor gyűlésre hívta össze az egyetemek és főiskolák tanárait, amelyen tiltakoztak az ellen, hogy a kormány erőszakolja rá a kinevezéseket politikai szolgálat jutalmazása fejében az egyetemre. Hír szerint, sok helyeslésre talált a tanárok körében az az ötlet, hogy az összes tanárok mondjanak le állásukról, ha tudományos működésében méltatlan embert neveznének ki.

Ennél a pontnál azután meg kell állnunk egy kjsse. Az egyetem ellen éppen az a legfőbb kifogásunk, hogy oda nem való, tudományos multtal nem rendelkező és komoly kutató munkára képtelen emberek foglalják el a katedrákat, akikről az igazi tudomány képviselői nem juthatnak szóhoz. Az egyetemi autonómia eddig csak arra volt jó, hogy közönyegűl szolgáljon a főhercegi, hercegprímási és miniszteri protezsálásoknak, hogy le-súlyoszsze a magyar egyetemet vidéki alsó gimnáziumok nivójára és menedéket nyújtson a legkülönbözőbb kulturbotrányok hőseinek.

Az egyetem mai összetétele folytan nagyon is szükség van arra, hogy egy haladó szellemű és széles látókörű miniszter felhívja a figyelmet az igazi tudománynak egyes kiváló képviselőire, mert az egyetemi tanár urak a tudományok terén köztudo-

nt. XX] másu járatlanságukkal erre nem lennének képesek. Az, amit az egyetemi tanár urak autonómia néven tisztelnek és tartanak szemnek, ami szemünkben régtől fogva csupán *a tudatlanságnak és elmaradottságnak szuverénitása volt*. És amikor a jogi fakultás tanárai tudományos lelkiismeretük diktálta aggályaikra hivatkoznak, csak néhány kiragadott példát hozunk fel az esetek sokaságából, amikor is a múltban elfelejtettek lelkiismereti fordulásokat támasztani.

Csarada János például még a magyar egyetemen is egyike a legkevésbé képzett tanároknak, akinek képességével Magyarországon sem mérészt eddig senki tudományos működéssel összekötött állást elvállalni. Multjában hiába kutatunk bármiféle tudományos működés után, de a jelenben sem látjuk nevét tudományos könyvek címlapján, vagy szakfolyóiratok hasábjain szerepelni, pedig az egyetemen *nemzetközi jogot* ad elő, amely tudományág talán mégis csak elég problémát vetett fel a háboru folyamán. De igaztalanok lennének vele szemben, ha fel nem emlitenők, hogy „*A mostoha*“ címen egy regényt írt, amely egy kis fővárosi lapban jelent meg napi folytatásokban. De miután elég szerencsés lehetett hozzá, hogy *hercegprimási ajánlatra* fiatal korában bejutott *József főherceg* nevelője, tudományos karrierje ezzel végleg meg volt alapozva.

Ugyancsak *főhercegi nevelő volt Timon Ákos*

is, aki szintén zavarba jönne, ha valaki az egyetemi tanárságra predestináló egvéb jogcíme iránt érdeklődne. Maradandó értékű tudományos működése: „*A magyar szent korona elmélete*“ című tanulmánya, amelyből megtudhatjuk, hogy a szent korona az egyetlen igazi *nemzetszemély*. Király János százados-hadbíróból lett egyetemi tanár s e nagy előlépést és kitüntetést „*A pozsonyi nagy-dunai vánt- és révjog története*“ című szenzációs — bár külföldön csodálatos módon feltűnést nem keltett — munkájával sikerült elérnie.

Angyal Pálról nem szükséges bővebben beszélni. A klerikális mozgalmak előharcosa, különböző zárdák jogtanácsosa, a *katolikus sajtóbizottság igazgatója*, akit azonban mindez nem akadályozott meg abban, hogy *el ne plagizálja* szemérmetlenül egy *zsidó rabbi* munkáját.

Felesleges talán még több esetet is felhozni igazolásunkra, amiért nem lelkesedünk az egyetemi autonómia sérthetetlenségeért. Az egyetemi tanárurak lemondásának lehetősége sem asszociálja bennünk az ország tönkrejutásának képzetét. Ha az egyetem *elvesztené mostani kiválóságait* — a tudomány csak *nyerne* ezzel. Ne fenyegetsenek tehát bennünket, hanem tegyék meg. Ez lenne az egyetlen olyan *forradalmi cselekedet*, amelylyel az egyetemi tanárurak beigazolhatnák, hogy *megértették a nagy átalakulások idejének szellemét*.

Dr. Darvas Simon.